

התרחבות הפערים בדעת הקהל האמריקאית על ישראל

ג'סי ויינברג, רבקה מלר, ענבר נוי-פרייפלד | 12 במארס, 2024 | גיליון 1835

התגובה הצבאית של ישראל לטבח ה-7 באוקטובר עוררה מחאות במערב. ישראל זכתה לגיבוי מלא מצד ממשל ביידן, הן בהיבט הצבאי והן בזה הדיפלומטי, אך בקרב הציבור האמריקאי, התומך בעיקרו בישראל, ככל שהמבצע הקרקעי של ישראל ברצועת עזה נמשך ומספר הקורבנות הפלסטיניים עולה, כך פוחתת התמיכה. סקרי דעת קהל שנערכו בארצות הברית באחרונה הדגישו את הקיטוב בתמיכה בישראל ואת התרחבות הפערים בין השתיכויות פוליטיות שונות, ואת השחיקה בתמיכה בישראל בקרב אוכלוסיות של צעירים ומיעוטים. הירידה בתמיכה היא בגדר איתות מדאיג ליחסים המיוחדים של ישראל עם ארצות הברית. במאמר זה מנותחים סקרי דעת קהל שנערכו בקרב הציבור האמריקאי בתגובה לפעולת ישראל בעזה, במטרה להצביע על מגמות העשויות להשפיע על עתיד דעת הקהל האמריקאית כלפי ישראל.

מתקפת חמאס בנגב המערבי, שהייתה הקטלנית ביותר מאז קום המדינה, והתגובה הצבאית של צה"ל לה, עוררו בתחילה אהדה לישראל בקרב הציבור האמריקני. אולם, ככל שישראל הרחיבה את פעולתה בעזה, התמיכה הציבורית בה ירדה. ניתן לראות זאת בסקר דעת הקהל שנערך על ידי מרכז המחקר Pew, שפורסם ב-8 בדצמבר 2023. התוצאות מלמדות שרוב המשיבים הרפובליקנים והנוטים לרפובליקנים (73%) ורוב המשיבים הדמוקרטים והנוטים לדמוקרטים (62%), מסכימים שלחמאס יש אחריות "רבה" למלחמה הנוכחית עם ישראל. עם זאת, כאשר נשאלו על תפקידה של ממשלת ישראל במלחמה, מתרחב הפער בין שני הצדדים הפוליטיים. 21% מהמשיבים הרפובליקנים והנוטים לרפובליקנים ציינו שממשלת ישראל אחראית למלחמה, ואילו בקרב הנשאלים הדמוקרטים והנוטים לדמוקרטים, סברו כך 50%. בנוסף, לעומת 27% מהרפובליקנים שטענו שלממשלת ישראל אין אחריות, רק 6% מהדמוקרטים הסכימו עם סנטימנט זה. פער אחר וראוי לציון הוא שבשתי המפלגות, צעירים (גילאי 18-29) נטו פחות ממבוגרים להסכים לאמירה שחמאס נושא ברוב האחריות למלחמה הנוכחית. כמו כן, 38% מהנשאלים מתחת לגיל 35 הסכימו שישראל "הלכה רחוק מדי" בתגובתה למתקפת חמאס, בהשוואה לבני 35 עד 49 (27%), 50 עד 64 (23%) ו-65 ומעלה (16%).

המפלגה הדמוקרטית הייתה מאז ומתמיד הבית הפוליטי של רוב גדול מיהודי ארצות הברית, אולם תמיכת המפלגה בישראל ירדה בעשור האחרון. לפי הבלוג של גאלופ, בין השנים 2011

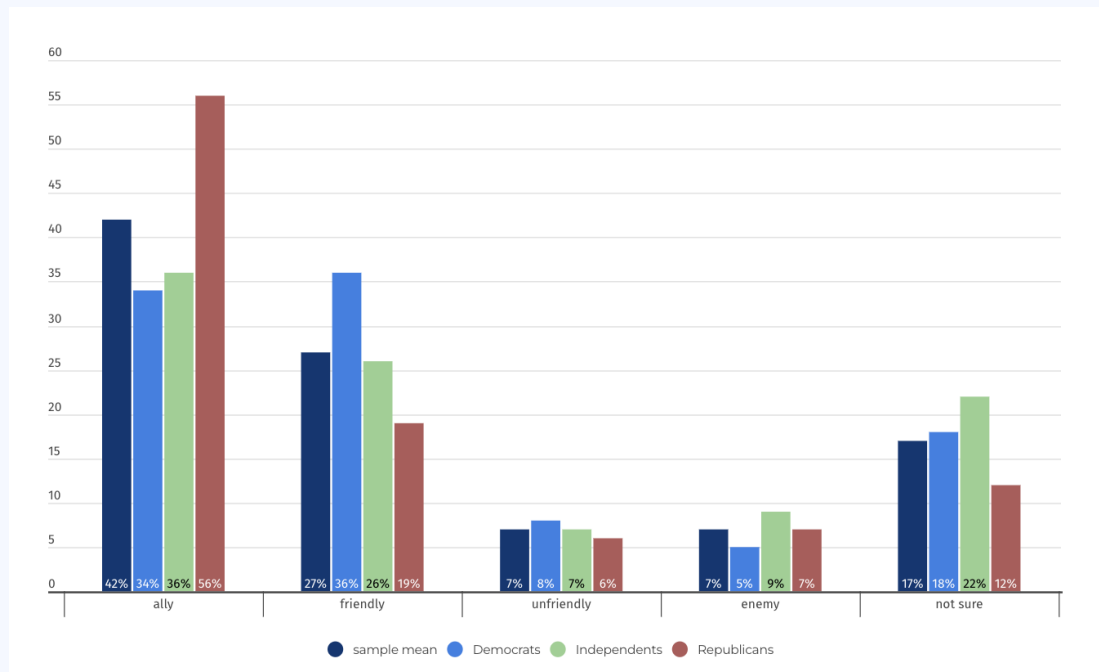
ל-2014, התמיכה הדמוקרטית בישראל ביטאה באופן עקבי אהדה רבה יותר לישראל מאשר לפלסטינים (53% עד 58%), בהשוואה לשנים 2019 ו-2023, שבהן פחות ממוחצית המפלגה (38% עד 44%) הביעו יותר אהדה לישראל מאשר לפלסטינים. הירידה בתמיכה בישראל קשורה בעיקר לתמיכה במאבק הפלסטיני בקרב "דור ה-Y" במפלגה הדמוקרטית; דמוקרטים צעירים תומכים ברובם המוחלט בפלסטינים, בעוד שהדמוקרטים המבוגרים יותר מעדיפים את ישראל. אפילו בקרב רפובליקנים ועצמאים צעירים האהדה לישראל ירדה, ונראה שהם מתרחקים בנושא זה מעמיתיהם הבוגרים.

מהסקרים של רשת CNN שנערכו עם חברת ORC ב-26-24 במאי 2011 וב-18-16 בנובמבר 2012, עולים נתונים המאפשרים להשוות על פני זמן ולהפיק תובנות לגבי השינויים בעמדות ביחס לסכסוך במזרח התיכון ולפעולות הצבאיות של ישראל נגד חמאס ברצועת עזה. סקר 2012 נערך במהלך מבצע "עמוד ענן". בתקופת 2011-2012 פחתה התמיכה בישראל במידה ניכרת, וירדה מ-67% ב-2011 ל-59% ב-2012. בדומה, גם באהדה לפלסטינים נרשמה ירידה, מ-16% ב-2011 ל-13% ב-2012. העלייה במספר המשיבים שענו כי אין להם דעה בנושא, מ-3% ב-2011 ל-13% ב-2012, מלמדת שייתכן חלה עלייה באי-הוודאות או בעמדה הניטרלית בקרב האוכלוסייה הנסקרת.

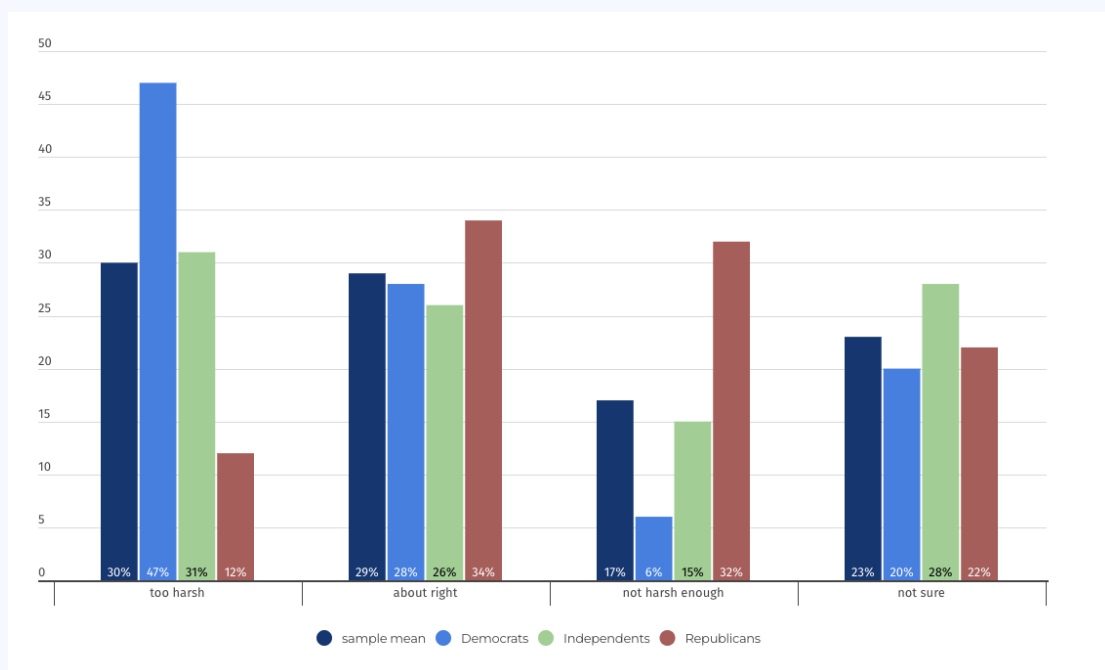
ממצאים אלה עולים בקנה אחד עם אלה שדווחו בסקר גאלופ שנערך בין ה-1 ל-21 בנובמבר 2023. כ-50% מהמשתתפים האמריקאים בסקר הביעו הסכמה לפעילות הצבאית של ישראל ברצועת עזה שבשליטת חמאס, בהשוואה ל-45% שהביעו אי-הסכמה. הבדלים בולטים בעמדות כלפי ההתערבות הצבאית של ישראל התגלו בין קבוצות דמוגרפיות שונות. רפובליקנים (71%), גברים (59%), בני 55 ומעלה (63%) ומבוגרים לבנים (61%), הביעו על פי רוב תמיכה בפעולות ישראל בעזה. לעומת זאת, דמוקרטים (63%), עד גיל 35 (67%), המשתייכים לקהילות מיעוטיות (64%), נטו להסתייג, במיוחד קטן של נשים (52%). דמוקרטים, צעירים, מיעוטיות ונשים נטו יותר לדעה שארצות הברית אינה מספקת סיוע הומניטרי הולם לפלסטינים. בנוסף, הם נטו יותר להחזיק בדעה כי הסיוע ההומניטרי של ארצות הברית לפלסטינים נמוך בהשוואה לסיוע הצבאי שהיא מעניקה לישראל.

הסקר העדכני ביותר שמנותח במאמר זה, הוא סקר שערך האקונומיסט בשיתוף עם YouGov בין ה-21 ל-23 בינואר 2024. מבחינת היחס לישראל, התוצאות ממשיכות את המגמות שנצפו בסקרים אחרים (ראו תרשים 1). הן מראות כי 75% מהרפובליקנים, 62% מהעצמאים ו-70% מהדמוקרטים (ממוצע המדגם הוא 69%), רואים את ישראל באור חיובי (בעלת ברית או מדינה ידידותית), לעומת 13% מהדמוקרטים, 16% מהעצמאים ו-13% מהרפובליקנים (עם ממוצע מדגם של 14%), הרואים את ישראל באופן לא חיובי (כלא ידידותית או כאויב). כשנשאלו על חומרת התגובה של ממשלת ישראל כלפי חמאס, הדעות נחלקו (ראו תרשים 2). למרות שרוב הדמוקרטים רואים את ישראל באור חיובי, 47% מהמשתתפים הדמוקרטים ענו כי התגובה הישראלית בעזה חריפה מדי, וכך גם 31% מהעצמאים ו-12% מהרפובליקנים (ממוצע המדגם

עמד על 30%). 28% מהדמוקרטים, 26% מהעצמאים ו-34% מהרפובליקנים סברו שהתגובה הייתה "סבירה". לעומת זאת, 32% מהרפובליקנים, 15% מהעצמאים ו-6% מהדמוקרטים האמינו שהתגובה לא הייתה חריפה מספיק.

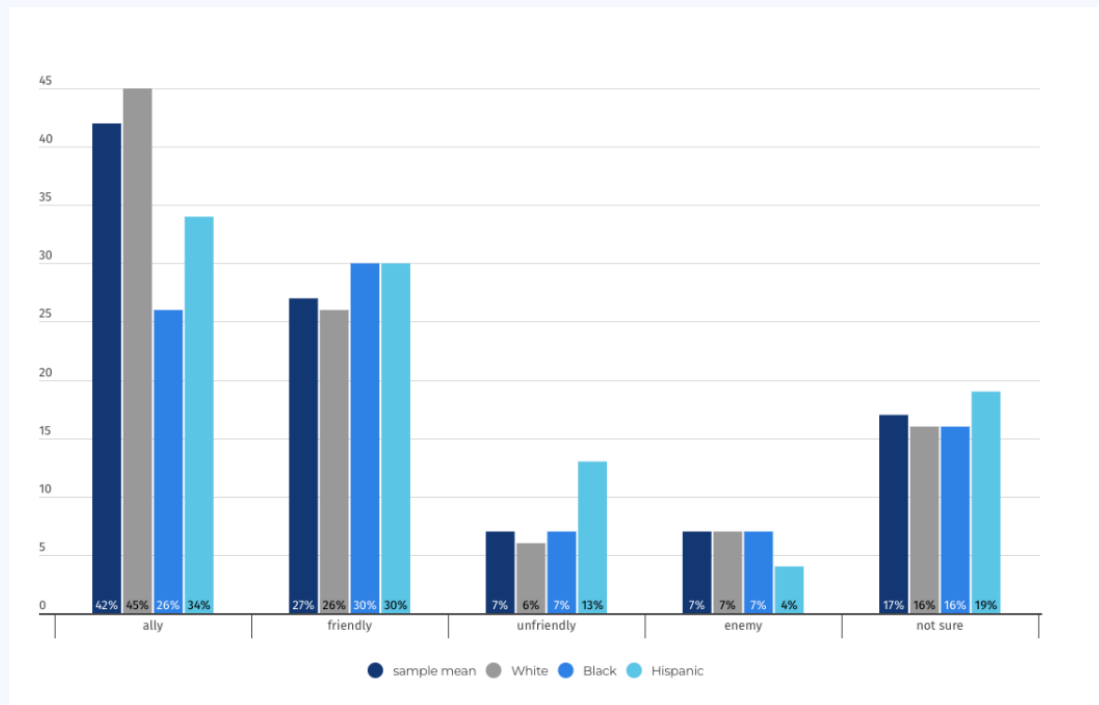
תרשים 1. "האם בעיניך ישראל היא בעלת ברית, ידידותית, לא ידידותית, או אויב?"

תרשים 2. "האם לדעתך התגובה הצבאית של ממשלת ישראל למתקפת חמאס היא...?"

הסקר של YouGov והאקונומיסט מציע גם פילוח לפי מוצא אתני (שחורים והיספנים). כפי שהודגש בסקרים קודמים, קיים פער קבוע בין נשאלים לבנים לנשאלים שחורים והיספנים

בתשובה לשאלת מעמדה של ישראל כבעלת ברית של ארצות הברית. מבין המשיבים הלבנים, 71% רואים בעין חיובית את ישראל, לעומת 56% מהמשיבים השחורים ו-64% מהמשיבים

ההיספנים הסבורים כך (ראו תרשים 3).

תרשים 3. "האם בעיניך ישראל היא בעלת ברית, ידידותית, לא ידידותית, או אויב?" סך המדגם בהשוואה למוצא אתני

הזירה הפנים-אמריקנית

מאז שפרצה המלחמה הנוכחית, ניסה הנשיא ביידן לנווט את עמדתו התומכת בישראל במאבקה לחיסול חמאס בעזה, ביחד עם הניסיון לנהל את מערכת היחסים עתירת החיכוכים עם ראש הממשלה נתניהו וממשלת הימין שבהובלתו, שהיא מאד לא פופולרית בקרב חוגים ליברליים ודמוקרטיים. מבחינת ביידן, שמצהיר על עצמו כציוני, התגובה האמריקאית נועדה לאזן את ההתנגדות הפנימית למדיניותו, שלא לומר האהדה המוחלטת כלפי הפלסטינים בתוך המפלגה הדמוקרטית. לצד חשש ממדיניות ממשלת הימין הקיצוני בישראל, היה לכך תפקיד מרכזי בלחץ האמריקאי על ישראל לשמור על כללי הדין הבינלאומי ולספק סיוע הומניטרי רב לאזרחים בעזה. האסטרטגיה של ביידן נועדה לשמור על האינטרסים של ארצות הברית הן מתוקף תפקידה כ"שוטר" של כללי הסדר העולמי, התובע מישראל לדבוק בנורמות הבינלאומיות, והן מתוך מבט על הסקרים, שהביאו ללחץ לצמצם ככל שניתן את מספר הקורבנות האזרחיים הפלסטינים. ההחלטה האמריקאית האחרונה להשהות את הרכישות הישראליות של רובי סער מסוג M16 ו-M4 בעקבות אלימות מתנחלים בגדה המערבית, כמו גם הטלת הסנקציות על ארבעה מתנחלים, היא המשך ישיר להתנהלות ממשל ביידן - ניסיון לתמוך בישראל במקביל למאמצים להוריד את המתיחות מול הפלסטינים.

למדיניות של ממשל ביידן כלפי ישראל קשר ישיר לתוכניות של וושינגטון - שהותוו לפני פרוץ המלחמה עם חמאס - לנרמל את היחסים בין ישראל לערב הסעודית. חלק בלתי נפרד מהתוכנית הוא שילוב כלכלי של ישראל עם שאר האזור. הלחץ האמריקאי על ישראל לגבש תוכנית ל"יום שאחרי" המלחמה, הוא הצעד הראשון ביצירת ארכיטקטורה אזורית פרגמטית. המהלך אמור לכלול השקעות ניכרות בשטחים הפלסטיניים ותוכנית לבנייה מחדש של רצועת עזה מפורזת, תוך החייאת מפת דרכים לפתרון שתי המדינות.

תמיכתו של ביידן בישראל כבר גררה תגובת-נגד במפלגתו שלו, כולל קריאות להפסקת אש במלחמה בעזה. בנוסף, אוכלוסיית האמריקאים הערבים, ציבור בוחרים משמעותי וקריטי עבור הדמוקרטים במישיגן (מדינה שבה זכה ביידן ב-2020 ב-154,000 קולות בלבד) יצאו בקריאה להחרים את הבחירות ב-2024. עבור רבים מהדמוקרטים הפרוגרסיבים, העימות בין ישראל לחמאס נקשר למאבק שהם עצמם מנהלים נגד "העליונות הלבנה", וכך נכנסת רטוריקה של פוליטיקה אמריקאית למזרח התיכון. חמאס ניצל בעבר את ההשוואה הזו לטובתו. בראיון שנתן בשעתו מנהיג חמאס יחיא סינואר ל-Vice News, הוא אמר למראיין כי הפלסטינים הם המקבילים לג'ורג' פלויד, וכי הם "אינם יכולים לנשום מאז 1948". ההצטלבות של הנרטיב הפלסטיני עם נרטיבים בעד צדק חברתי וגזעי, הפכו למוקד בולט של התנגדות השמאל לישראל, במיוחד בקמפוסים של המכללות.

במקביל לשינויים הדמוגרפיים בארצות הברית, הפכה המפלגה הדמוקרטית למזוהה יותר ויותר כמפלגתם של אליטות משכילות ומיעוטים אתניים. הניצחון המוחץ של ביידן בפריימריס של דרום קרוליינה ב-2020 היה אחד הגורמים המרכזיים לזכייתו במועמדות לנשיאות, ולכך הייתה אחראית האוכלוסייה השחורה שם, ולכן תמיכתו כיום בישראל נושאת סיכון פוליטי ניכר. דוגמה לכך הייתה החלטת הקונגרס מאוקטובר שקראה להפסקת אש בין ישראל לחמאס, ונתמכה על ידי 18 חברי קונגרס דמוקרטים, כולם לא לבנים. ניתן היה לראות בה סמל לשסע הבין-דורי והאידיאולוגי שנפער בשורות המפלגה. דמוקרטים צעירים, דוגמת מספר מאלה שמכהנים כיום בבית הנבחרים, נוטים הרבה יותר לתמוך בפלסטינים – מה שמערער עוד את עתיד התמיכה הדו-מפלגתית ארוכת השנים בישראל. תוצר לוואי של אותו סנטימנט היו הדיונים במשרד החוץ האמריקאי בנוגע לאפשרות להכרה אמריקאית במדינה פלסטינית מפורזת, במסגרת דחיפה כוללת לשלום במזרח התיכון - מהלך שהיה בגדר שינוי בולט במדיניות האמריקאית בנושא הפלסטיני.

* * *

ממשל ביידן העניק לתגובה הצבאית של ישראל למתקפת ה-7 באוקטובר גיבוי חסר תקדים, אולם סקרי דעת קהל, המדגישים את התמיכה (או אי התמיכה) שיש לכך במפלגה הדמוקרטית בשנת בחירות, מפעילים לחץ על החלטות מדיניות. יש חשיבות רבה לכך שישראל תכיר לעומק את הגורמים הפנימיים הפועלים בשיח הציבורי האמריקאי, שכן הם משפיעים על ההחלטות שמקבל ממשל ביידן ועל עתיד היחסים בין ארצות הברית לישראל.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט